

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuultavaksi hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilain 58 d §:ää sekä väliaikaisesti tartuntatautilakia.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen väliaikaisesti voimassaolevien säännösten 58 a-h ja 59 a-e § voimassaoloa. Väliaikaisesti voimassa olevat säännökset koskisivat ravitsemisliikkeissä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan jatkettavasti kyseisten velvoitteiden valvontaa koskevien säännösten sekä muutoksenhakua koskevan säännöksen voimassaoloa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä koskevan säännöksen lähikontaktin määritelmää siten, että määritelmässä huomioitaisiin sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen.

Laki tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2021. Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Esityksen perusteluissa todetaan, että uusien covid-19-tapausten määrä on kääntynyt viimeisen viiden viikon aikana selvästi laskuun, mikä on merkki siitä, että Suomessa epidemia on tällä hetkellä rauhoittumassa. Annetut suositukset ja rajoitukset ovat selvästi tuottaneet tulosta ja estäneet tartuntoja. Tartuntoja todetaan kuitenkin edelleen niin paljon, että tilanne voi nopeastikin jälleen heiketä, jos ihmisten väliset kontaktit lisääntyvät merkittävästi ja tartunnat pääsevät leviämään väestössä vapaammin. Tartuntatautilain 58 a- 58 h ja 59 a- 59 e §:t ovat voimassa 30.6.2021 saakka, mutta covid-19-epidemiatilanteen yhä jatkuessa säännösten voimassaolon jatkaminen on edelleen tarpeen.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin lausunto:

Covid-19-epidemia on jatkunut globaalisti ja Suomessa nyt yli vuoden ajan. Kansallisilla ja alueellisilla rajoituksilla, tehokkaalla tartunnan jäljitystoiminnalla ja matalan kynnyksen testauksella taudin ilmaantuvuus Suomessa on saatu laskusuuntaan. Globaalisti Covid-19-epidemia etenee edelleen voimakkaasti, vaikka ilmaantuvuus vaihtelee maittain. Riski sille, että Covid-19-epidemia pahenee Suomessakin, on edelleen olemassa. Riskiä epidemian pahenemiselle lisäävät muuntovirusten ilmaantuminen ja niiden tartuttamiskykyyn vaikuttavat ominaisuudet, ulkomailta Suomeen suuntautuva infektiopaine sekä maan sisällä

kansalaisten infektioturvallisuuskäyttäytymisen heikkeneminen ja yleisen ilmapiirin kääntyminen rajoitusvastaiseksi. Myös Covid-19-rokotuksien viivästyminen ja rokotuksista kieltäytymiset lisäävät epidemian pitkittymisen ja uudelleen pahenemisen riskiä Suomessa. Yhdymme THL:n arvioon, että talvikaudella 2021 - 2022 koronavirustartuntoja voi esiintyä vielä kohtuullisen runsaasti, vaihdellen mahdollisesti alueellisesti ja rokotuskattavuuden mukaan. Lisäksi jatkossa voi ilmaantua useita pienempiä paikallisia epidemia-aaltoja.

Varsinais-Suomen alueella 14 vuorokauden ilmaantuvuus laski 30.4.21 jo tasolle 81, mutta on nyt jälleen noussut, ollen 101,6. Alueellamme merkittävimpiä tartuntalähteitä ovat tällä hetkellä olleet perhe ja lähipiiri, yksityiset kokoontumiset, rakennusteollisuuden työpaikat sekä jonkin verran ulkomailta tulevat tartunnat. Aikaisemmin alueellamme oli tartuntoja kouluissa, päiväkodeissa, ryhmäharrastustoiminnassa, ravintoloissa sekä vapaamuotoisissa kokoontumisissa, mutta kokoontumis-, ravintola- ja harrastustoiminnan rajoitukset ovat vähentäneet näitä tartuntoja merkittävästi. Alueellamme on kuitenkin suuria kuntakohtaisia eroja ilmaantuvuudessa.

Olemme jo joulukuussa 2020 tartuntatautilain muutoksen yhteydessä lausuneet, että pidämme nyt käsiteltäviä lainkohtia 58 a-h ja 59 a-e § perusteltuina. Ne tarkentavat tärkeitä infektion torjunnan keinoja yhteiskunnan eri alueilla ja varsinkin niissä, joissa tartuntatautien leviämistä on havaittu ja joissa riskit siihen ovat suuret. Erittäin tärkeitä kohtia ovat selkeät julkisille ja yksityisille toimijoille asetetut vaatimukset infektion torjuntasuunnitelmien dokumentoinnista, ja se, että turvataan niiden toteutusta valvovien viranomaisten lailliset valtuudet. Koronavirusepidemian aikana haasteellisiksi ovat muodostuneet nimenomaan yksityisten elinkeinoharjoittajien ja tapahtumajärjestäjien vaihtelevat kyvyt noudattaa annettuja turvaohjeita. Nyt tartuntatautilaki on mahdollistanut sen, että kuntien tartuntatautiviranomaiset voivat määrätyssä epidemiologisessa tilanteessa antaa yksityiskohtaisempia rajoituksia ja määräyksiä alueellaan. Lisäksi uudistettu laki sisältää kattavamman valvonnan sekä tilanteen hallinnan mahdollistamisen tarvittaessa virka-apupyynnön avulla, mikä on erittäin kannatettavaa.

Katsomme, että erityisesti ravitsemisliikkeitä koskeneet rajoitukset ovat vaikuttaneet suotuisasti oman alueemme epidemiatilanteeseen. Yhdymme lain perustelutekstiin siinä, että ravitsemisliikkeitä koskevalla sääntelyllä ei pystytäkään yksin vaikuttamaan covid-19-viruksen leviämiseen, mutta se on välttämätön ja tarpeellinen osa yhteiskunnan eri alueille ulottuvien rajoitusten ja velvoitteiden muodostamaa keinovalikoimaa. Katsomme, että mahdollisuus 58 a § mukaisiin ravitsemisliikkeitä koskeviin rajoituksiin on jatkossakin välttämätöntä.

58 d § osalta ehdotetaan säännöksen 4 momenttia muutettavaksi siten, että alle kahden metrin etäisyys toiseen ihmiseen ei koskisi ulkotiloja. Lain perustelutekstissä mainitaan, että tämä muutos mahdollistaa nykyistä paremmin erilaisten ulkotiloissa järjestettävien tapahtumien ja urheilu- ja liikuntapalvelujen järjestämisen, sekä niitä koskevien velvoitteiden valvomisen. Ulkotila ei käsityksemme mukaan pelkästään poista tartunnan mahdollisuutta, jos kontakteja osallistujien välille syntyy tai jos tapahtuu aerosolin muodostusta laulamisen tai muun voimakkaan äänenkäytön pohjalta. Näissä olosuhteissa erityisesti muuntovirusten aiheuttaman kohonneen tartuntariskin vuoksi tartunnat ulkotiloissa alle kahden metrin etäisyydellä toimittaessa ovat käsityksemme mukaan mahdollisia. Katsomme, että 58 d § 4.momentin muutos on mahdollinen, kun osallistujien ja asiakkaiden sijoittuminen

ulkotiloissa edelleen järjestetään niin, että riittävä väljyys säilyy, ja samalla huolehditaan muistakin infektioturvallisuusohjeista, niiden informoinnista osallistujille ja niiden noudattamisen valvonnasta.

On kannatettavaa, että nyt laki velvoittaa kuljetuspalvelun tarjoajan huolehtimaan järjestelyistä, joilla turvataan itse liikennevälineen riittävä hygieniataso ja myös mahdollisuudet matkustajien oman hygienian ylläpitämiselle. On myös kannatettavaa, että Liikenne- ja viestintävirastolle annetaan valtuudet määrätä kuljetuspalvelun tarjoajan tai vastaavan toiminnasta mm. matkustajamäärien, matkustajien suojautumisen ym. seikkojen suhteen, jos on ilmeistä, että muut toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä Covid-19-epidemian pysäyttämiseksi ja määritellyssä epidemiologisessa tilanteessa.

Puutteena lakiehdotuksessa on edelleen pidettävä sitä, että liikennöinnin väliaikaista keskeyttämistä tai kieltämistä epidemiologisesti suuren tartuntariskin maasta Suomeen ei ole mahdollistettu tartuntatautilaissa. Rajojen yli tapahtuvaan tartuntojen tuontiin – erityisesti koskien ulkomailta tulevaa työvoimaa - olisi muutenkin pystyttävä Suomessa tehokkaammin puuttumaan lainsäädännöllisin keinoin.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri pitää välttämättömänä, että tartuntatautilain väliaikaisiksi tarkoitettujen pykälien voimassaoloaikaa pidennetään 31.12.2021 saakka.

Olemme aikaisemmin esittäneet, että 58 a-e § sisältyisivät jatkossa pysyvinä säädöksinä tartuntatautilakiin. Tärkeää on erityisesti mahdollisuus epidemian vaatiessa asiakastilojen rajoittamiseen ja sulkemiseen, kansalaisten suunenäsuojuksen käyttöveloitteeseen, velvollisuus infektioturvallisuusohjeiden laatimiseen, ohjeiden noudattamisen valvontaan ja tiedon kulkuun eri viranomaisten välillä salassapitosäännösten estämättä, sekä sanktioiden määräämiseen näitä rajoituksia rikottaessa. Tällöin tartuntatautilain säädökset koskisivat pysyvästi yleisvaarallisten tartuntatauti-epidemioita tietyn epidemiologisen kynnyksarvon ylittyessä ja tartuntatautiasiantuntijoiden arvion perusteella, eikä erillistä lainsäädäntöä näiden epidemioiden hallitsemiseksi tarvittaisi.

Turussa 11.5.2021

Mikko Pietilä
johtajaylilääkäri
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Esa Rintala
ylilääkäri
Tartuntataudeista vastaava lääkäri
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri